

Emnenr. 5

Fylke: Rogaland

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Soknedal

Emne: Vannbæring

Bygdelag: Bakkabygda

Oppskr. av: Tobias Lil

Gard: Lil

(adresse): Hauge i Dalane

G.nr. 40 Br.nr. 1

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Både egne erfaringer

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):
og spørsmål til herredets folk.

SVAR

Spørsmål 1

Ja både jeg og andre har båret vann med vassak med to bøtter. Vi har kaldt det åk. Der bruktes og brukes et åk som er utbrokket midt på så det hviler på begge skuldrene med en åpning for halmen. I hver ende av åket er der et tau med enten tre eller jernkroker, disse kroker festes eller kanskje rettere stikkes i bøttenes hank, disse henger da rett ut i samme linje som bæresen. Denne kan da holde en hånd i hver hank. De to neste spørsmål går ut.

Der er ikke andre navn enn åket, bannet og krokerne.

Det må vel sies at i de siste 50 år er trebøtter blitt brukt svært lite, men under siste

2
2
krig, da det ble vandspeeligt
å få metal bætter ^{neve rebøtter} ads killigt
i bruk igjen, så her er endnu
endel i bruk.

2

Noe har som nevnt i spørqs
mål nr 2 har ikke vært
brukt her - ihvertfall ikke
i senere tid. Så en stor del
av spørqs målene i nr 2 går
ut. Har en bant vann i
åpne bætter, når det blåse
meget sterkt har endel
lagt en treskive som flöt
på ~~de~~ vannet for å hindre
at vinden får tak i van-
net så det skvulpet over.
Stang til å bære vann på
eller ved er ikke brukt

3 Det har ikke vært brukt
å sette noe vannkar på ski
på disse kanter er her for-
resten lite snø. 4 Alle ~~de~~ hus
stands medlemmer bære
vann når det behöves, men
har noen tjenerer blir det
for det meste dem som bæ-
rer det vann som trenger.

5

De som ikke har lagt inn
springvann må bære vann

6

Kjøring av vann brukes bare
i nödetilfelle, som f. eks siste

vinter under det langvarige
skarpe barfrost, da måtte de
fleste bjøre eller bære vann,
til dels langveis fra.

7

Forholdet i bygden er at en
stor del av folket har fått
springvann innlagt, men det
er mange steder det er van-
skelig å få dette, bl.a. av
den grunn at det er vanske-
ligt å få vannrørene så dybt
at de ikke fryser. Disse har
en brønn så nær huset eller
fjøslet som muligt, har en
da ~~de~~ endel dyr blir det
trøst.

I vinter var det rent ille,
for da frøs både spring-
vannsrør og brønner, men
heldigvis hører slike vintr
til skjoldene.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

adr. NORSK FOLKEMUSEUM

772

BYGDØY

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr.	5	Fylke:	Rogaland
Tilleggsspørsmålnr.		Herad:	Sokndal
Emne:	Vannbæring	Bygdelag:	Bakkebygda
Oppskr. av:	Tobias Sel	Gard:	Sel
(adresse):	Hauge i Dalane	G.nr. 40	Br.nr. 1

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Både egne erfaringer og spørsmål til herredets folk.

SVAR

Spørsmål 1. Ja både jeg og andre har båret vann med vassåk med to bøtter. Vi har kaldt det åk. Der bruktes og brukes et åk som er utholket midtpå så det hviler på begge skuldrene med en åpning for halsen. I hver ende av åket er der et tau med enten tre eller jernkroker, disse kroker festes eller kanskje rettere stikkes i bøttenes hank, disse henger da ret ut i samme linje som bæreren. denne kan da holle en hånn i hver hank. De to neste spørsmål går ut.

Der er ikke andre navn enn åket, bånnet og krokene. Det må vel sies at i de siste 50 år er trebøtter blitt brukt svært lite, men under siste krig, da det ble vanskelig å få metal bøtter kom trebøtter adskilligt i bruk igjen, så her er emu endel i bruk.

2. Noe kar som nevnt i spørsmål nr 2 har ikke vært brukt her - ihvertfall ikke i senere tid, så en stor del av spørsmålene i nr 2 går ut. Har en båret vann i åpne bøtter, når det blåser meget sterkt har endel lagt en treskive som fløt på vannet for å hindre at vinnen fikk tak i vannet så det skvulpet over. Stang til å bære vann på eller ved er ikke brukt.

3. Det har ikke vært brukt å sette noe vannkar på ski på disse kanter er her forresten lite snø.

4. Alle en husstands medlemmer bærer vann når det behøves, men har noen tjenere blir det for det meste dem som bærer det vann som trenges.

5. De som ikke har lagt inn springvann må bære vann.

6. Kjøring av vann brukes bare i nødstilfelle, som f. eks. siste vinter under det lanvarige skarpe barfrost, da måtte de fleste kjøre eller bære vann tildels langveis fra.

7. Forholdet i bygden er at en stor del av folket har fått springvann innlagt. Men der er mange steder det er vanskelig å få dette bl.a. av den grunn at det er vanskelig å få vannrørene så dybt at de ikke fryser. Disse har en brønn så nær huset eller fjøset som muligt, har en da endel dyr blir det trelvint.

I vinter var det rent ille, for da frøs både springvanns rør og brønner, men heldigvis hører slike vintre til skjeldnheterne.

--- o o o o ---

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
adr. NORSK FOLKEMUSEUM **772**
BYGDØY

Retts avskrift: L. Aall.

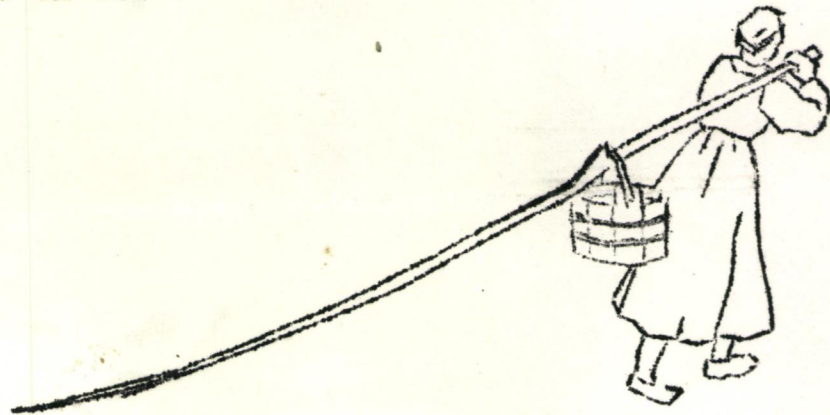
NORSK ETNOLOGISK GRANSNING
ADR. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

2356

Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bøtta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampa over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det ?

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel ?

Har ein bruka kumøkk til brensel ?

*Vi der ingen tradisjon om at en har brukt
noen slik vannbæring. Den måten en her
har brukt å bære vann på har vært
med et åk over skuldrene med ^{to} krober i
til å hekte i hver sin bøtte - altså en bøtte
på hver side*

*Jeg tror ikke der noen gang er brukt
kumøkk til brensel på disse kanter av
landet.*

Johannes Sel.